

ZADRUGA.

Glasilo »Zadružne Zveze v Celju«.

Uredništvo in upravnništvo je v Schillerjevi cesti št. 3, 1. nadstropje v Celju. — Dopise blagovoljite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. — Ponatisi iz »Zadruga« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadrugniki v Zvezi učlanjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 krona.

Cena inseratom je naslednja: za 1kratno priobčjenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrt strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Iz študija o kmetijskem zadružništvu.

Dne 1. julija 1907. leta je bilo v Nemčiji 20.973 kmetijskih zadrug. To število obsega:

- 14.954 hranilnic in posojilnic
- 2026 nakupovalnih in prodajalnih zadrug
- 3146 mlekarških zadrug
- 1753 raznih drugih zadrug
- 94 osrednjih zadrug.

Dne 1. majnika 1908. leta pa je štela Nemčija 21.858 kmetijskih zadrug in sicer:

- 14.621 hranilnic in posojilnic
- 2135 nakupovalnih in prodajalnih zadrug
- 3123 mlekarških zadrug
- 1979 raznih drugih zadrug.

V desetih mesecih je število torej poskočilo za 885!

Te zadruga štejejo sedaj okroglo 1,700.000 članov, med katerimi je približno 1,200.000 samostojnih kmetovalcev, med tem ko so ostali najemniki kmetij, katerih je v Nemčiji osobito v veleposestniških okrajih mnogo, nadalje obrtniki in uradniki (duhovniki, učitelji itd.). Pri tem je važno omeniti, da navedeno število ne obsega še niti polovice samostojnih kmetij nemške države.

Dne 1. julija 1907. leta je pri navedenih 20.973 kmetijskih zadrugah odpadla ena zadruga na 2890 prebivalcev. Dne 1. julija 1897. leta, torej deset let poprej, pa je prišla ena zadruga še le na 4900 prebivalcev. Bilo je takrat še le 10.669 zadrug.

Teh par številki zadostuje v dokaz, da se je zadružna misel ukoreninila v nemškem kmetijstvu že jako globoko in da nemški zadrugarji izpopolnjujejo svojo lepo organizacijo tudi na zunaj z vso vnemo. Pri tem je še omeniti, da sega ta organizacija približno 60 let nazaj v preteklost. Zgornji podatki pa kažejo, da je število

vseh zadrug v zadnjih desetih letih poskočilo od približno 10.000 na več nego 21.000. To, kakor tudi dejstvo, da se je v zadnjih desetih letih čudovito mnogo storilo tudi za notranjo izpopolnitev zadrug, oziroma za izpopolnitev notranjega delovanja v zadrugah, o čemer bo govor pozneje, opravičuje pričakovanje, da se bo kmetijska zadružna organizacija v Nemčiji v prihodnjih letih tudi na zunaj še jako močno razvila, bodi si glede števila članov, bodisi glede števila zadrug. Kajti navedeni okoliščini vsebujejo za to delo najuspešnejše sredstvo.

Glede ustanavljanja in razširjanja kmetijskih zadrug v Nemčiji naj ti podatki zadostujejo. Pri tej priliki pa je na mestu, ogledati si tudi drugo stran: razdruževanje zadrug. Tozadevni podatki so jako poučni. Statistika izkazuje, da se je od 1. julija 1897. leta do 1. julija 1907. leta, torej v dobi, v kateri je naraslo število obstoječih zadrug od 10.669 do 20.973, razdružilo 15.169 zadrug in sicer v posameznih letih, od 1897. leta naprej računjeno: 129, 149, 148, 103, 114, 135, 147, 188, 214, 242. Med temi je:

- 574 hranilnic in posojilnic
- 258 nakupovalnih in prodajalnih zadrug
- 348 mlekarških zadrug
- 389 raznih drugih zadrug.

Število razpuščenih zadrug je potemtakem vsaj tekom zadnjih deset let od leta do leta močno naraščalo. V razmerju z obstoječimi zadrugami se je razdružilo v tej dobi najmanj denarnih zadrug, največ raznih drugih zadrug, med tem ko imajo med novimi ustanovitvami denarne zadruga (hranilnice in posojilnice) še vedno vsako leto relativno in absolutno (in sicer dvetretjinsko) večino nad vsemi ostalimi, torej nedenarnimi zadrugami. V celem pa se mora priznati, da veliko število razdružujočih se zadrug skorajda osupne. Kje je iskati vzroka tej neprijetni pri-

kazni? Vzroki so različni in za vsakega pravega zadrugarja tudi jako poučni.

Usoda mnogokrat prav nesrečnega konca zadene zelo rada take zadruga, ki niso članice nobene zadrugne zveze. Ustanove se brez pravega strokovnjaškega sodelovanja, golo navdušenje brez potrebnega znanja, mnogokrat tudi samoljubni nameni kakega posameznika so navadno povzročili ustanovitev teh osamljenih zadrug. Pridruži se še domišljavost, da morejo izhajati tudi brez zveze. To vse skupaj je v mnogih slučajih prvi vzrok razdružitve. Danes je pač celo zadrugno delovanje že tako močno razvito, da je treba onemu, ki hoče zadrugo uspešno voditi, že precejšnjega znanja. Tega pa v posameznih zadrugah — in posebno še v kmetijskih — vsaj v današnjih razmerah še ni dobiti niti v Nemčiji, torej je pomoč zveze neobhodno potrebna. Kako vrši zveza to pomoč svojim zadrugam, o tem bo govor pozneje, tukaj naj velja samo, da je delovanje zadrug brez vodstva zveze le premnogokrat vzrok razdružitve.

Bolj opravičljiv je drugi vzrok. V Nemčiji se je začelo ravno v zadnjih desetih letih posebno krepko razvijati nedenarno zadrugništvo v najrazličnejših vrstah kmetijskega gospodarstva. Nastala so razna podjetja v obliki kmetijskih zadrug, za katera sploh še ni bilo nikjer vzorcev, torej je manjkalo tudi potrebnih izkušenj. Razne kmetijske pridelke je treba še posebej obdelovati predno jih je mogoče izročiti končni vporabi. Prvotni kmetijski pridelek tvori v takem slučaju le prehodni pridelek. Poprej je bilo nadaljnje obdelovanje v popolnoma drugih, nekmetijskih rokah. Imelo je to i na kmetovalca, i za končnega konzumenta mnogokrat jako slabe gmotne posledice. Temu se naj opomore na ta način, da tudi nadaljnje obdelovanje kmetijskih prehodnih pridelkov prevzame kmetovalec sam ali pa kmetovalec skupno s konzumentom. To se skuša doseči v Nemčiji potom zadrugnih tovarn itd., v katerih zadrugah so združeni kmetovalci, včasih tudi že konzumenti. Za to vrsto zadrug, kakor rečeno, včasih še ni bilo najti vzorcev. To delo je bilo nekaj izvirnega. Umljivo je, da se vkljub vestnim pripravam mnogokrat marsikaj ni tako izvedlo, kakor bi se bilo moralo izvesti. Manjkalo je pač potrebnih izkušenj. Tako se je zgodilo, da se je ravno teh zadrug razmeroma največ zopet razdružilo. Kar velja o raznih zadrugnih tovarnah, isto velja tudi o vseh zadrugah, ki se pečajo z uporabo živine (prodajo živine in mesa), nadalje velja isto o nekaterih strojnih in še nekaterih drugih zadrugah.

Tukaj je takoj treba navesti, da zadrugarjev ti prvi neuspehi niso prestrašili in ne vzeli po-

guma do nadaljnjega dela. Nasprotno; zadrugarji se točno zavedajo pomanjkljivosti, ki so povzročile prve neuspehe na nekaterih najtežavnejših poljih nedenarnega zadrugništva in smatrajo vse ponesrečene poskuse le kot nekak pouk za nadaljnje delo v isti smeri. Pridobili so si v teh poizkusih, kakor pravijo, izkušenj, v delu samem so se še le prav naučili razločevati dobro in porabno od slabega in nedobrega. Dela se pridno napreduje in že se kažejo trajni uspehi niti pri težavni vrsti zadrug za uporabo živine, pri zadrugnih elektrarnah in pri nekaterih drugih zadrugah. Ni torej misliti, da zadrugništvo morebiti ni sposobno za drugo, ko za denarni promet (hranilnice in posojilnice). To bi bilo jako napačno. Resnica je, da se je imelo ravno nedenarno zadrugništvo vsled svoje mladosti in nezkušenosti boriti z jako mnogimi zaprekami. Spoznanje pa, da so te zapreke premagljive, zmaga in bo zmagovalo popolnoma. O tem ni več dvoma.

(Nadaljevanje sledi.)

Črtice o mleku in njega izdelkih.

Piše —ko.

(Dalje.)

Pripomnimo, da so ti pogreški zelo redki tam kjer se z mlekom bolj umno ravna, posebno kjer so se ustanovile mlekarske zadruga. Naravno, združeni posestniki in živinorejci v zadrugi oddajo takoj sveže mleko v zadrugno mlekarnico, kjer se ali ohladi in sveže naprej proda, ali pa posname ter maslo, oziroma sir napravi, med tem ko se mora mleko shranjevati in posnemati po starem načinu postavljati iz kota v kot, po nesnažnih zaduhlih prostorih, kateri so okuženi s kalmi raznih neljubih glivic, koje skvarijo mleko.

Pomislimo, koliko se navzame dva, tri ali pet dni stoječe mleko v latvicah samo prahu. In vsa ta nesnaga ostane v površju, v smetani, po kateri pride v maslo! Zvečer po trudapolnem poljskem delu se naše ženske jezijo in ugibajo, kdo je uročil, oziroma začaral smetano, ker se neče in neče umesti (maslo napraviti) čeprav dostikrat vrte pinjo po dva cela dneva!

3. Molža.

Ne maramo podučevali naših žensk, kako pravilno molzti. Po knjigah se danes priporoča najbolj danski ali pravzaprav Hegelundov način molže.

Povdarjati moramo, da je mleko silno občutljivo za sprejem nesnage, zoprnega duha itd. Zato se mora v prvi vrsti paziti na snago, kar je neobhodno in predvsem potrebno. Najbolje storimo, da odnesemo od vsake krave sproti namolženo mleko iz hleva v shrambo, ne da bi imeli posodo za mleko (žehtar) toliko časa v hlevu, da pomolzemo vse krave. Dostikrat zadostuje malo časa, da se v hlevu stoječe mleko spridi ali pokvari, oziroma dobi kak pogrešek!

Po nekod n. pr. v Švici, Tirolskem molžejo navadno moški, kar pa pri nas Slovencih ni v navadi. Če gre pri nas moški kravo molst, služi sosedom v zasmeh, samo, da za to zvedo!

Prva skrb pri molži je snaga. Biti morajo snažne roke, vime, kakor tudi posoda, v katero se molze ali mleko shranjuje.

Zato je potrebno, da se molznica poprej umije v čisti vodi in isto tako, da umije vime kravi. S kravo se mora pri molži lepo ravnati. Za seske prijete jo je s početkoma na lahko in počasi vleči, s časoma še le močneje in hitreje.

Pomolzti je kravo do čistega, kajti zadnje mleko je vedno boljše, mastnejše in na tolšči bogatejše, s tem se krava ohrani dalj časa pri mleku. Vsled zanikrne molže istega kmalu zgubi. Na zanikerne deklet v tem oziru moramo zelo paziti in jih vedno v očeh imeti.

Če bi n. pr. merili namolženo mleko s smetanomerom (kremometerom) in sicer vsak liter posebej, bi videli, da je v prvem litru zelo vodeno, potem pa v vsakem vedno boljše. Vzemimo si vzgled:

V prvem litru mleka bi bilo mogoče smetane	5%
» drugim » » » » » »	8%
» tretjem » » » » » »	11,5%
» četrtem » » » » » »	13%
» petem » » » » » »	15,5%

Če bi že zadnji liter razdelili na več manjših množin, bi videli, da je zadnje mleko skoro sama smetana, oziroma tolšča.

V sledečem primeru smo vzeli za preskuševanje smetanomer mesto tolščomera, ker bi si smetanomer nabavil lahko vsak posestnik za sebe, tudi poskušnja ne vzame preveč časa in ni nikake nemarnosti, kar pa pri tolščomeru ni.

4. Preiskušnja mleka.

Mleko preiskušamo

1. Po množini smetane, v kar nam služi kremometer, smetanomer.
2. Po specifični teži; za to delo rabimo mlečno tehtnico ali laktodensimeter imenovano.
3. Po množini tolšče (masla), za kar služi več preparatov.

Vendar je najvažnejša Gerberjeva poskušnja mleka na tolščo. Ta aparat se nahaja skoro pri vseh naših združnih mlekarnah. Vendar nekatere zadruga mesto da se pečajo same s preiskušnjo, rajše pošljejo mleko v preiskušnjo kmetijsko kemičnemu preiskuševališču v Ljubljano. Tako je odpravljen vsak sum, da bi nastavljeni mlekari bil temu ali onemu članu preveč naklonjen, nasproti drugemu pa bi nalašč ali iz mržnje naznanili, oziroma preiskusili slabo mleko.

Nadaljevanje sledi

Kako bi se dal promet z vinom povzdigniti?

Poročila o stanju vinogradov in o veliki letošnji rodovitnosti so ugodna od vseh strani. Človek bi se naj tega veselil, češ, saj bodo vsaj letos vinorejci odškodovani za toliko dosedanjih slabih let. Resnično, iz srca jim je to privoščiti, zlasti onim, ki so porabili za nove nasade po vničenih starih vinogradih svoje zadnje gospodarske moči in zabredli mnogokrat v velike gmotne stiske. Veselje pa kali zavest, da najbrž ne bode pri velikem naturalnem vspehu gmoten vspeh tak kakoršen je želeti. Kakor se kaže, bo povsod obilo pridelka in to utegne cenó zdatno potisniti, mnogim celo prodajo popolnoma onemogočiti. Dasiravno je bila trgategv lansko leto bolj pičla in je bilo vino dobre kakovosti, ter dasiravno ne bi zamogla lanska trgategv n. pr. na Štajerskem niti dela domače potrebe pokriti (in še se je celo mnogo vina prodalo na tuje), je vendar še mnogo lanskega vina na prodaj, kateremu je pa cena vočigled letošnji obilni trgatvi zelo padla. Vinska kupčija tekočega leta je jasno pokazala, da vinski promet pri nas ni vzoren. V krajih, kjer se je malo pridelalo, je bila cena neprimerno visoka, v drugih krajih, koder so imeli dobro trgategv, pa so se vina enake ali še boljše kakovosti cenó prodajala in še so vendar zaostala. To neprimerno razmerje se je opazovalo v okoliših le kakih 20—30 km razdalje. Dosedanja vinska trgovina razpečava le mali del doma pridelanega vina. Nekaterih velikih vinskih poducentov se celo ogiblje. Pot mej producenti in konsumenti je še premalo uglajena. To pot gladiti in utrjevati bila bi lepa naloga vinorejcev ter njih prijateljev, zlasti sedaj, ko se pridelek množi. Tu se ne gre za male množine vina posebne kakovosti temveč za velike množine povprečnega konsumnega vina, katerega pridelajo mali in srednji posestniki. Veleposestnik si z licitacijami in drugimi, njemu lahko pristopnimi

sredstvi ze poprej lahko pomaga. Kaj bi pa bilo za prve storiti? Treba bi bilo več vspešnih sredstev vporabiti. Jaz bi predlagal sledeče:

1. Najstrožjo in najodločnejšo pažnjo od strani producentov in tudi konzumentov, da se bodo pridelovala in v promet spravljala le popolnoma pristna vina.

2. Brezobzirno zasledovanje onih surogatov, ki bi naj vino nadomeščali.

3. Pridobivanje večje veljave domači pristni robi pri konzumentih.

4. Razširjenje okoliša za ponudbo. Pridobivanje dobrih odjemalcev tudi preko sedanjega konsumnega okoliša.

5. Posredovanje med producenti in konzumenti.

K točki 1.): Da se ne bo v trgovino spravljalo tako vino, ki ni na trti zrastle, omogočuje nova vinska postava. Vinorejci bi torej naj v svojem okolišu strogo pazili, da bo v tem oziru vse v redu. Vsakterega vinorejca, ki prodaja več lastnega vina, kakor mu ga more na trti zrasti in vsakega, ki razpečava nenaravna, z vodo ali s čem drugim pomnožena vina, naj smatrajo za svojega škodljivca in ga naj brezobzirno naznanijo pristojni oblasti, ravno tako kakor naznanijo onega, ki jih je prevaril ali jim kaj vzal. Konzumenti naj pa tudi zahtevajo za svoj dober denar le pristno kapljo in naj naznanijo vsak sumnjiv slučaj. Dobro bi bilo, ako bi se osnovala društva, ki prevzamejo nalogo, da pazijo na prodajo le pristnega vina; taka društva bi bila enakega pomena za producenta in za konzumenta. Gojila bi torej vzajemnost teh slojev in zdatno olajšala nadzorovanje vinskega prometa. Ker si posameznik mnogokrat ne upa in mu je tudi v posameznih slučajih neprijetno naznanjati oblastim sleparije, bi naj bila za to poklicana posamezna krajevna društva. To so pošteni producenti in pametni konzumenti dolžni samemu sebi in dobri stvari ter imajo dandanes zato tudi dobro postavno zaslombo.

K točki 2.): Dočim naši kmetje sadje mnogokrat po neprimerno nizki ceni zavržejo medtem ko nekateri drugi kmetje ne morejo svojega vina prav prodati, zavržejo baš prvi mnogo denarja za razne surogate, iz katerih si napravljajo vinu podobne pijače. Za kmeta je to sramotno in z gospodarskega in zdravstvenega stališča škodljivo. On s tem samo pita in redi različne špekulante, ki mu prodajajo z velikanskim dobičkom malovredne tvarine in mešanice, ki kaze vinskemu pridelku njihovih stanovskih tovarišev dober glas. Kdor si ne napravi dovolj sadne ali druge dovoljene pijače iz domačih tvarin, ta naj

raje privoščiti svojemu kmetu sotrpinu, da oni svojo robo proda, ter kupi od njega sadno pijačo ali vino. Če napravi z onimi hvalisanimi ekstrakti za 10—12 vin. liter pijače dvomljive vrednosti, je vendar pametneje, da kupi sadne pijače liter za 20 ali 24 vin., (navadno pa se dobi sadjevec še cenejše), katera bode še vedno prikladnejša zdravju in močnejša, če se jo pije s polovico vode. Denar bode ostal tako med kmetovalci, domač izdelek bo šel bolj v promet in špekulanti, ki računijo na neumnost ljudi, se ne bodo smejali v pest. Vse take špekulante brezobzirno zasledovati je naloga kmetovalcev in njihovih prijateljev.

K točki 3. Zlasti sedaj, ko so se upoštevale in se čedalje bolj upoštevajo v novih zasadih vsakokratnim danim razmeram primerne vrste trt, se po slov. pokrajinah prideluje vina, katera morajo vstrezati najvišjim zahtevam, ki so neposredno porabna, katerim ni treba, da služijo šele kot podlaga tujim pridelkom kakor so služila n. pr. svoj čas najkisljia vina za podlago italijanskim ali drugim vinom. Zadnja pridelovalna smer je bila v korist le različnim prekupcem, vinorejcem pa je v obče mnogo škodovala. Dandanes se pri nas pridelujejo močnejša in lažja, mileja in kisleja vina, pa vže v pravi porabni kakovosti, ne da bi bilo potrebno kakršnokoli mešanje. Razne vinske poskušnje so pokazale, da ugajajo lahko naša vina najsmelejšim zahtevam, da imamo robo, ki je za svojo dobroto veliko prepoceni, da imamo pa tudi vina, ki se vrste po svetovnem okusu med najboljša.

Po domačih krajih je in ostane domače vino vedno najbolj priljubljeno. Je-li pa tudi domače občinstvo vedno tako? Koliko vina nakupijo prekupci v drugih deželah, po Ogrskem, Hrvaškem itd. itd.! Njim je le za dobro kupčijo. Uvaža se silno mnogo cenejšega in slabejšega tujega vina, domača boljša roba pa zaostaja; tuje blago dobi nekoliko podobnosti z domačim izdelkom in se proda pod njegovim imenom in za njegovo ceno. Konzumenti mislijo, da drugoga ni dobiti in se vdajo. Da se ti nedostatki odpravijo, bi se naj dala konzumentom prilika spoznavati večkrat pristno domačo kapljo, jo takorekoč študirati in točenje enake od svojih krčmarjev zahtevati. V tem oziru deluje n. pr. prav koristno poizkuševalna klet kmetijske družbe v Ljubljani. Dokaz nje vspešnosti so njeni nasprotniki, katerim z redkimi poskuševalnimi večeri v prometu gotovo prav nič ne škoduje, a jim je zaradi vspešnega zasledovanja smotra »občinstvo z naravnimi domačimi pridelki seznaniti«, trn v peti. Krčmarska obrt gotovo ni v nevarnosti, če ne sedi vsak

mesec po nekoliko ur nekaj 100 gostov ravno za polnimi litri po gostilnah. Takih poskusnih kleti bi naj bilo po istem vzorcu več v večjih konsumnih središčih in tudi po drugih deželah, kamor bi bil mogoč izvoz našega vina. Te in pa druge naprave bi bila naloga našega združenstva. Za povzdigo prometa z domačim vinom bi pa nedvomno izvrstno služile pogosto prirejene vinske razstave in poskušnje, ki dajo priliko spoznavati okus konzumentov in na ta način podajajo vinorejcem pravo smer pridelovanja, ki pokažejo možnost vinorejcev, jih uče spoznavati svoje pomankljivosti in napake, obenem pa dajejo pivcem priliko, da se seznanijo z domačim pristnim pridelkom, katerega se potem nauče ceniti in zahtevati po gostilnah. Seveda se morajo vinorejci teku časa in razmer prilagoditi, opustiti svojeglavne osebne zahteve in prezirati stališče konzumentov. Morajo skušati čedalje bolj pridelovati to, kar je najprimernejše, vsaj v kolikor jim dopuščajo razmere.

Napačno je tudi cene pretiravati brez ozira na kakovost, porabno vrednost in množico ponudbe. Cena najfinejših vin, čijih pridelovanje je, naravno, omejeno, čijih ponudba je ostala enakomerno razmeroma majhna, bodo stalno precej visoke. Na te se pa ne smejo ozirati pridelovalci velikih množin konzumnega vina, katerega se mora zelo dosti porabiti. Ker naposled človek lahko tudi brez vina izhaja in si privošči pivo ali kaj drugega, je plačilna volja zlasti pri nižji plačilni zmožnosti onih okrajev, kateri konzumirajo pravzaprav največje množine vina, omejena. Zato pretirano visoke cene znižajo konzum in vinorejec je zopet na slabem. Vinorejci naj skrbijo zato, da si pokrijejo pridelovalne stroške in druge izdatke s primernim dobičkom podjetnika, naj pa ne poskušajo oderuštva. Pa tudi krčmarji bi se naj tega načela držali. Seveda mora imeti vinorejec, ki ima omejen promet in je celo leto odvisen s svojim delom in kapitalom od vremenskih slučajnosti, razmeroma več dobička nego krčmarji ali prekupci, ki imajo neomejen promet in mnogo manj riskirajo. (Žal, da je to danes narobe! Op. ur.)

Mnogi večji vinorejci imajo po mestih in sploh po prometnih središčih svoje vinotoče. Vspehi so zelo dobri. Njih ustanovitev in uredba sta zelo priprosta. Tako prodajo ti vinorejci svoj pridelek po mnogo boljši ceni na drobno kakor bi ga prodali na debelo, vstrežajo pa občinstvu zelo, ker mu dajo priliko zavživati dobro in pristno robo po primerni ceni. Povsod v večjih mestih, n. pr. v Gradcu in na Dunaju ti vinotoči izvrstno barantajo. Pri nas si vinorejci mnogokrat na ta način pomagajo, da napravijo tak vinotoč doma, sredi vinskega kraja.

Taki vinotoči sredi vinskih krajev med samimi vinorejci so manjšega splošno gospodarskega pomena, ker ne privabijo denarja od zunaj in k večjemu cene vin po gostilnah nekako regulirajo. Tudi se zamore le majhen del pridelka na ta način v vinskih krajih spečati. Mnogo važnejši bi bili vinotoči v večjih, četudi oddaljenih konsumnih središčih, katere bi si ustanovili vinorejci združnim potom. Te imajo že nekatere kletarske zadruge n. pr. dalmatinske. Ti vinotoči bi bili lakko tudi zaloge za manjše gostilničarje kakor n. pr. pivovarniške zaloge.

K točki 4. Prejšnja sredstva bi bila zmožna ohraniti mnogo starih in pridobiti mnogo novih prijateljev našega pristnega vina v krajih, kjer je to že vdomačeno. Našlo pa bi se lahko še mnogo odjemalcev v drugih deželah. Za to pa bi trebalo potovati in študirati okus dotičnih krajev, da bi se mogli ponujati tam primerni tipi vina. Potovalci za to bi morali biti ne samo trgovsko temveč tudi strokovno spretni. Sedaj mora marsikateri producent sam potovati in ponujati z manjšim vspehom in razmeroma z večjimi stroški kakor kakšen izvežban in spreten potovalec. Sevé bi moglo vzdrževati le več producentov skupaj združnim potom take potovalce. Vspah takega delovanja bi se podpiral in povečal s primerno uporabo prejšnjih navodil.

K točki 5. Kdor pride v vinske kraje, kjer je bila dobra tergatev, opazi takoj, kako potrebno je vinogradnikom posredovanje. Ta in oni se oglasi s prošnjo, da se mu proda vino. Če se je komu enkrat posrečilo nekaj polovnjakov prodati, ga prihodnjič kar oblegajo s ponodbami. To jasno kaže, da je posredovanje za vinsko kupčijo vrlo važnega pomena, da je v tem oziru treba nekaj ukreniti. Nekaj posredovalnih sredstev sem že zgoraj navedel. So pa še druga posredovalna sredstva. V obsežnejših vinskih okoliših posredujejo mešetarji. Teh mešetarjev je več vrst. So mali, ki nakupujejo le za gotove tvrdke primeroma male množine. Ti so zaradi malega prometa precej dragi. Po nekaterih drugih krajih pa »delajo« mešetarji na veliko, animirajo, potujejo, sklepajo, sploh nekako vodijo celo vinsko kupčijo. Pri velikem prometu so ti ceneji, pa prav dobro shajajo in so sem pa tja vinskemu prometu v veliko korist. Toda zasebnik, ki zasleduje svojo lastno korist, je le zasebnik. On ne upošteva vedno najbolj koristi vinorejcev temveč večkrat raje dela v blagor kupca.

Kletarske zadruge imajo namen posredovati in sicer vino ali že grozdje od svojih članov prevzeti, grozdje v vino predelati, z istim po kletarskih pravilih primerno ravnati, ga spraviti v dober stan in ga z raznimi kupčijskimi sredstvi

razpečavati. Ustroj teh zadrug je lahko različen in sicer ali vpošteva bolj tehniko kletarstva, napravljane in pripravljane vina ali pa ima svoje težišče v razpečavanju gotovega vina. Seveda je lahko med tema skrajnima smotroma mnogo različnih stopinj in kombinacij.

Delniška ali zadružna podjetja, ki zasledujejo obe imenovani smeri, so umestna zlasti tam, kjer je kletarstvo na jako nizki stopinji ali kjer nimajo vinorejci priprav, stiskalnic, posod, klet itd. za pripravljane in spravljanje vina. Pri nas nimamo neobhodne potrebe po takih v elementarne razmere sezajočih zadrugah, ki so pri nas skoraj nemogoče, ker kmetje, kakor se je že večkrat pokazalo, grozdje le neradi oddajajo. Zadružna podjetja tega sloga v malem razmerju so več ali manj igrača, slabe kopije; razmerni stroški so preveliki pri reduciranih, torej manj uspešnih ali celo neuspešnih prometnih sredstvih. Je mnogo takih zadružnih podjetij, ki so zaspala ali dremljejo ali se kot pridelovalna podjetja vzdržujejo oklepajoč se opore vinske veletrgovine. Dosežajo torej samo del svojega smotra. Snovati taka podjetja po tujih vzorcih zato ker so v modi, je lahkomišljeno in brezpomembno; z napravo in prometom le nekoliko stotin hl vina je občnemu našemu vinogradništvu le malo pomagano. Večje obsežnejše podjetje, kakoršno bi naj zadostovalo za primeren okoliš, kakoršno bi naj omogočilo nastavljanje najboljših strokovnih moči (ki so prvi pogoj za uspešnost) in vporabo najboljših tehničnih in prometnih sredstev, zahteva pa veliko založno glavnico. Okoliši s polmerom kakih 6—10 km bi bili za taka podjetja najprimernejši.

(Konec sledi.)

Razbremenitev kmečkih posestev.

Že 40 let se rešuje vprašanje o razbremenitvi kmečkih posestev, a lahko rečemo, brez velikih uspehov. Kar se je do sedaj storilo za olajšavo hipotečnih bremen, je tako malenkostno v primeri z rapidno naraščajočo svoto hipotečnih dolgov, da moramo nehoté vprašati, zakaj se poklicani krogi bolj ne zanimajo za ta problem gospodarsko-socijalne politike. Imamo sicer veliko nasvetov in načrtov, kako se naj izvrši ta razbremenitev. Skoraj vsi večji narodnogospodarski pisatelji in strokovnjaki izrekajo o tem svoja mnenja. Le žal, da so ta mnenja tako različna.

Narodnogospodarski pisatelji si že niso niti v glavnih točkah edini. Prepirajo se med seboj za najrazličnejše — včasih za najenostavnejše

— reči, kmečkemu stanu pa se vsled tega ne godi nič boljše; nasprotno, od dne do dne slabše. Roma deliberante Saguntum periiit. Ako se ne obrne na boljše, ako se bomo obotavljali in omahovali še dalje, se lahko zgodi, da doživimo popolno proletarizacijo kmečkega stanu.

Swota vseh hipotečnih dolgov v Avstriji znaša okoli 100 milijard kron. Od teh pripada 1 milijarda na deželne hipotečne zavode, 3 milijarde na druge denarne zavode (hranjilnice) in 6 milijard na zasebni (individualni) kredit. Koncem leta 1899. je bilo samo na kmečkih posestvih 5650 milijonov kron hipotečnih dolgov in sicer na Češkem nad 2000 (!) milijonov kron, na Moravskem 646, na Nižje Avstrijskem 584, na Tirolskem 536, na Kranjskem (leta 1897.) 148 milijonov kron. Ako računamo obresti po $4\frac{1}{2}\%$, amortizacijsko kvoto po $1\frac{1}{2}\%$, bi znašale obresti z amortizacijo na leto 284 milijonov kron.

Vkljub nezanesljivi avstrijski statistiki o hipotečnem zadolževanju si lahko naredimo približno sliko o stanju hipotečnih bremen. Vsako leto naraste ta svota za mnogo milijonov in ako gledamo v bodočnost, se nam nudi zelo žalostna perspektiva.

Problem razložitve ni nov, poznali so ga že stari Grki (Solonova sejsahteja) in Rimljani (Grakhove reforme). V srednjem veku in v začetku novega veka se je oglasil klic po razbremenitvi realnih (javnopravnih) bremen. Kmetje so zahtevali svobodo in olajšavo realnih bremen, zahtevali so, da se jim dovolé vsaj najprimitivnejše človeške pravice. Ker pa ni šlo z dobra, so poskusili s silo. Začeli so se kmečki panti, prvo večje socijalno gibanje v novem veku, prva splošna zahteva socijalne pravičnosti.

Toda kmečki panti so se ponesrečili in kmetom se je godilo potem še slabše, ko prej. Še le takozvani prosvitljeni absolutizem (Jožef II.) je prinesel kmečkemu stanu osebno svobodo in nekatere olajšave. Razbremenitev realnih bremen se je izvršila na Francoskem v prvih letih revolucije, v Nemčiji za ministra Steina in v Avstriji l. 1848. na predlog Moravana Ivana Kudliča. Od 1. listopada l. 1848. so prenehala vsa realna bremena. Kmetje so postali sedaj res svobodni. Vsaj splošno so tako mislili.

V nobeni državi v Evropi se ni izvršila prva razbremenitev kmečkih posestev tako hitro kakor v Avstriji. Graščakom se je seveda plačala odškodnina v znesku 666 milijonov kron, ki so se razdelili na kmete, dežele in državo. Izdale so se državne obligacije (Grundentlastungs obligationen), ki so pa sedaj že izplačane. Kakor navaja zgodovina Zeehe, je bilo število upnikov (graščakov) 54.000, dolžnikov (kmetov) $2\frac{1}{2}$ mi-

lijona. Do takrat so znašala realna bremena $38\frac{1}{2}$ milijona dni ročnega dela, 30 milijonov dni dela z vozno živino, 1,200.000 hl žita in $12\frac{1}{2}$ milijona kron v gotovini.

Kmetom se je torej dala popolna svoboda, ne le osebna ampak tudi gospodarska. Prva razbremenitev se je izvršila čisto v duhu takratnih narodnogospodarskih idej. Staro so podrli, na mesto tega pa niso postavili nič novega. Negacija ni nikdar razrešitev kaknega vprašanja. Delo je bilo torej polovičarsko in to polovičarstvo se je le prehitro maščevalo. Kmalu se je pokazalo, kako slabo so računali državniki in socialni politiki, ki so mislili, da so kmeta res osvobodili.

»Hoteli so vstvariti demokratičen družabni red, a glej, vstvarili so plutokratičen družabni red«, pravi Vogelsang.

Ni preteklo četrt stoletja, in že so se začele oglašati tožbe, da je tista gospodarska svoboda, katero so prej tako slavili, največ zakrivila, da se je začelo hipotečno zadolževanje, parcelacija posestev in proletarizacija kmečkega stanu. Rimsko dedno pravo in svobodno razdolževanje je vedlo z železno doslednostjo k obremenitvi kmečkih posestev.

Večkrat se citirajo znane Vogelsangove besede, da bi bili morali takratni državniki na mesto prejšnjega podaniškega razmerja postaviti — združeno organizacijo celega kmečkega stanu. Seveda na to še takrat niso mislili: kajti smatrali so načelo »laissez faire, laissez passer« za neovržno resnico.

Dandanes stojimo seveda na diametralno nasprotnem stališču. Smithovo narodnogospodarsko teorijo so otrsli socialistični narodnogospodarski pisatelji, socialistično teorijo zlasti Marksovo je ovrгла kritika n. pr. Schaeffle, A. Wagner. Nikomur ne pride več na misel, da se država ne sme mešati v gospodarske zadeve, nasprotno, dandanes zahtevamo od države, da rešuje važna socialna vprašanja. Naloge države niso samo negativne, ampak tudi pozitivne.

Iz velikega števila narodnogospodarskih teoretikov, ki se pečajo z vprašanjem o razbremenitvi kmečkih posestev, naj navedem samo najvažnejše.

Kedarkoli se govori in piše o razbremenitvi hipotečnih dolgov, vedno se srečamo s takozvano rentno teorijo znanega pisatelja Rodbertus-Jagetrowa, ki je izdal l. 1868 knjigo »Zur Erklärung und Abhilfe der heutigen Kreditnot des Grundbesitzes«.

Rodbertus povdarja, da se mora strogo ločiti med zemljiščem in kapitalom. Zemljišče ni

kapital, ni produkt, blago, ampak samo pogoj za proizvodnjo (Produktionsbedingung). Le vsled vpliva rimskega prava je ta razlika padla, z zemljiščem so začeli razpolagati kakor s kapitalom — začelo se je hipotečno zadolževanje. Zemljišče nima kapitalne vrednosti (pravi Rodbertus) ampak samo rentno vrednost. Zemljišče ni kapital ampak samo stalen rentni fond. Za to se dosedanji način hipotečnega zadolževanja nikakor ne strinja z načinom in značajem kmečkega gospodarstva.

Rodbertus zahteva, da se naj določa cena zemljišč po rentni vrednosti, ne kakor do sedaj, ko imamo takozvane prometne cene, ki se ne določajo po resničnem čistem donesku (Ertragswert), ampak po zakonu povpraševanja in ponudbe (Verkehrswert). Prometna cena je pa veliko višja, ko cena po čistem donesku in sicer tim višja čim manjša je ponudba in čim večje je vprašanje kakor n. pr. zlasti pri malih in srednjih posestvih.

Kapital donaja obresti, zemljišče zemljiško rento. Zato se ne sme reči: To zemljišče ima n. pr. 5000 K kapitalne vrednosti, ampak n. pr. 200 K rentne vrednosti.

Ako se torej zemljišče obremeni s hipotečnim dolgom, je edino umesten rentni dolg, ki je seveda neodpovedljiv.

To rentno načelo (rentni princip) bi naj veljalo povsod, kadar se gre za prodajo zemljišča ali delitev dednih deležev itd. sploh pri vseh pravnih poslih kakor med živimi tako za slučaj smrti.

Rodbertus ni nasprotnik svobodne zadolžitve. Misli je, da je ta rentni princip edino rešilno sredstvo proti previsokemu hipotečnemu zadolževanju. V tem se pa Rodbertus zelo moti. Njegovo rentno načelo pomore le tedaj, ako se ob enem uvede meja zadolžitve in prisilna amortizacija. Tega pa ravno Rodbertus ne zahteva. Smeli bi se sicer delati rentni dolgovi, ki bi bili neodpovedljivi (od upnika), ki bi se pa tudi ne vničevali (amortizirali), ker se ravno ne zahteva obligatna amortizacija.

Zmotno je dalje tudi mnenje, da se zemljišče da oceniti samo po renti, ne v kapitalu. Samo za to se gre, da se pri hipotečnem zadolževanju namesto prometne vrednosti postavi vrednost, ki se določa po resničnem (čistem) donesku (kapitalizirana svota čistega doneska).

Rodbertusovo rentno teorijo je popravil in izpopolnil baron Vogelsang in na podlagi Rodbertusovih preiskav je postavil novo teorijo o nezadolžljivosti zemljišč. (Unverschuldbarkeit des Bodens). Svoje narodno-gospodarske nazore o

tem vprašanju je izrekel v treh spisih, ki so izšli l. 1879, 1880 in 1881 in katere zelo poljudno razlaga dr. Schaeffle v svoji knjigi: Verschuldungsfreiheit oder Schuldenfreiheit. Kdor se hoče vsaj površno poučiti o razbremenitvi kmečkih posestev in se prepričati o aktualnosti tega vprašanja, naj si prečita to knjigo. Gotovo mu ne bo žal. Kot dopolnilo pa bode dobro služili knjigi: Die Inkorporation des Hypothekarkredits (Schaeffle) in Bodenentschuldung und Verschuldungsgrenze (dr. Grabmayr).

(Nadaljevanje sledi.)

Pomanjkanje krme.

Vsled neobičajno hude suše grozi letos vsem slovenskim živinorejcem pomanjkanje krme. Navadno se primejo živinorejci ob takih prilikah — zlasti delajo to letos — najpriprostejšega in po njihovem mnenju najboljšega sredstva: prodati živino! Prodati, četudi po sramotno nizki ceni! Kaj čuda, da padajo cene živini na celi črti. Kmetje pa ne pomislijo, da bode drugo leto skoraj gotovo več sena in krme in tedaj bodo zopet živino kupovali: cene bodo neizmerno visoke. Na tak način zgube dvakrat svoj denar: stara resnica je, da s tega navadno ne nastane ničesar drugega kakor dolгови. Saj, hvala Bogu, denarnih zavodov imamo že precej: denar je na razpolago. Samo, kdo ga bo vračal? O drugih slabih posledicah nepremišljene in prenaagliene prodaje živine niti ne govorim, n. pr. kje bo vzel kmet gnoj za svoje polje, ako nima živine?

Ne rečem nič, s slabo in malovredno živino letos le proč. Dobro in dobičkanosno živinče pa mora v hlevu ostati, saj tvori podlago kmečkega življenja in blagostanja. Dovolj je, da zadene kmetovalca letos slaba letina in pomanjkanje krme: ali se naj še reši tudi svoje dobre živine?

Da, to je lepo govoreno, obdrži si svojo živino! Pa kako? Živina ne sme trpeti lakote, drugače je uničena. Imamo torej rešiti vpranje, kako moremo ohraniti živino, četudi ne morda debelo in zrejeno, pa vsaj v dobrem, zdravem stanju, dokler ne bo paše in nove krme v izobilju. Obeta se državna podpora, odpis davkov in tako naprej; znano pa je, da je vse to le malenkostno in da leži rešitev kakor povsod tudi tukaj le v samo pomoči. In nekaj nasvetov k samopomoči hočem v naslednjem podati.

Predvsem bo treba varčevati do skrajnosti. No k temu ne bo treba posebej opominjati. Toda dostikrat kdo zapravlja nevedoma. Veliko zapravljanje krme je način, kako se pri nas polaga zelena krma. Skoraj v vsakem hlevu lahko vidiš, kako živali pojedjo pri dolgosteblosti zeleni krmi

le cvetje in listje, stebela pa puste ležati. Ali kako goveja živina z dolgostebolato krmo v gobcu preganja muhe in nastilja z njo tla. To se godi zmiraj in tudi sedaj ob pomanjkanju krme. Sila je za krmo — in vendar je leži dobršen del v gnoju! Kako dobro bi bilo, ako bi ležala ta zapravljen krma kot seno v kozolcu ali na hlevu.

Krme bi pa ne bilo v gnoju, ako bi se kmet odločil vso zeleno krmo rezati v prilično poldrugi decimeter ali morda še krajšo rezanico, da bi je živina ne mogla tako zlahka po nepotrebnem razmetavati. Sicer pa zapravlja vsakdo, kdor v sušnih letih krmi le z zeleno krmo. Zelena krma vsebuje sila veliko dušika, veliko več kakor ga morejo živali porabiti zase: tako leze celo bogastvo na dušiku pri gobcu v žival pri repu pa brez koristi zopet iz živali. Ali bi ne dosegel istega cilja, ako bi med rezanico zelene krme primešal rezano slamo? Živali rade žro to rezanico in prihraniš si četrtno zelene krme, katero lahko spraviš kot krmo ali otavo čez zimo.

Vendar pa se nam ne gre v prvi vrsti za zeleno krmo. Kadar se začne pravo pomanjkanje, takrat navadno o zeleni krmi ni ne duha ne sluha. Nastane tedaj nujno vprašanje: kako nadomestim seno in otavo? Česar nimaš, tega ne moreš dati. Ako nimam sena, da bi krmil živino z njim celo zimo, moram poseči po slami. Vendar pa bo treba letos tudi s to varčno gospodariti. Zato ne bomo smeli živini nastiljati s slamo. Poiskati si bomo morali žaganico, listje iz gozda, smrekovino in šoto, katero dobimo lahko precej po ceni. Cenejša pa je na vsak način ko slama. Seveda bo treba varčno nastiljati in skrbeti po hlevih za red in snago. Morda bo našel ta in oni gospodar, da bi bilo dobro in s stališča varčevanja stelje primerno nekoliko popraviti tlak v hlevu in pa odvodnice za mokroto.

Na ta način si še lahko marsikje prihranimo precej slame za krmljenje. Mnogi pa itak že krmijo s slamo tudi druga leta. Zato veljajo sledeče vrstice enim in drugim, za letos in za prihodnja leta. Mnogo slame seveda nobeni živali ne koristi. Vsaka krava in odraslo govedo vobče, rabi danzadnem 9—10 kg krme v želodcu, da je sito. Toliko slame pa ne bo nobena žival prostovoljno požrla. Za tegadelj nam ne preostaja ničesar drugega kakor da slamo živalim osladimo, da je more nekoliko več požreti in lažje prebaviti.

Za tako oslajenje imamo več načinov. Temeljno pravilo je menda že vsem živinorejcem vsakdanje: slamo polagajmo le rezano. Naravno to ne zadošča. Deloma bo celo zmanjšana okusnost krme, oziroma slame, ker si živali ne bodo

mogle izbirati okusnejših delov kakor lahko to store pri dolgi slami. Zatorej je treba storiti še nekaj več. Sledeča sredstva niso nič nena- vadnega ali umetnega; skusili in znašli so jih živinorejci sami, v slabih časih se pač človek zmiraj spomni na nje.

Prvi nasvet bi bil ta, da polijemo rezanico, pleve in enaka krmila dan pred pokladanjem z vročo vodo. Ta povzroči neke vrste vretje v slami, katero daje prijeten duh in okus. Potem pokladaš živini del suhe in del tako poparjene slame. Na ta način si pridobiš živali, da bodo požrle, na dan prilično še enkrat toliko slame kakor navadno. To sredstvo je priprosto, ceno in zelo dobro.

Drug nasvet je ta: rezanico namočiš in pomešaš med njo nekaj otrobi, debelo zmletega žita, oljnate pogače; to mešanico pustiš pol dneva ali tudi celi dan ležati. Okusnejši deli mešanice tvorijo nekako zabelo slame in plev in povzročijo lahko kisanje, katero živali ljubijo in rajše zato več slame vzamejo. Tudi to sredstvo ni ravno predrago. Češki in moravski kmetje rabijo z zelo dobrim vspehom sladko tekočino, ki ostane pri napravljanju sladkorja (melasa); a to pri nas ni lahko dobiti, razun če bi si jo kdo ali več posestnikov skupaj s Češkega iz sladkornih tovarn naročilo.

Imamo tedaj več sredstev, da goljufamo svojo živino za seno, katerega ji letos ne bomo mogli privoščiti. V sili pač moramo poskusiti vsako sredstvo. Kajpada: slama je slama. Ako žre naša živina slamo mesto sena, potem ji moramo v časih privoščiti kak priboljšek, one redilne snovi, katere vsebuje seno. Te redilne snovi pa so pred vsem apno, fosforna kislina in dušik. Žal, letos se ne bo mogoče izogniti stroškom za zdatnejša krmila, ki vsebujejo mnogo dušika. To pa niso toliko otrobi in debelo zmleto žito (trgana moka, tlak) ampak oljnate pogače, na debelo smlet fižol, grašica, nadalje mesena moka in druge podobne stvari. Zlasti pa ne pozabi polagati teletom, katera dobe pri pomanjkanju krme mnogo manj sena, klajnega apna; isto moraš storiti tudi pri brejih in molznih kravah, da ne dobiš še povrh kostolomnice v tvoj hlev.

Seveda pa je glavna stvar, da natanko preračuniš, koliko krme imaš na razpolago, da si jo lahko primerno razdeliš. Pametna razdelba, red in varčnost ter uporaba enega ali drugega naštetih sredstev bodo pomagale živinorejcem prestatí težko krizo, ki jim grozi s pomanjkanjem sena.

—r.

Učitelj v Trdivasi.

Poučna povest.

Po nemškem izvirniku z dovoljenjem pisateljvim na slovensko prestavljeno.

(Dalje).

»Seve, tega ne pozabita županova učitelju nikoli,« je pritrdila Marica. »Žal mi je za njega in tebi gotovo še bolj.«

»Zakaj?« in Majdina lica je zalila temna rdečica.

Marica se je dobrodušno smejala. Nato pa je objela prijateljico in ji je šepetala prav v uho: »On te ima rad. To mi do pičice verjami. Ko si prišla zadnjo sredo v šolo in me hotela vzeti seboj k vam, takrat so se mu tako srečno zabliskale oči, ko si stopila v sobo — tako srečno, veš, kakor če čuti človek v globočini srca neizmerno srečo. In potem je zmiraj skrivaj gledal za teboj.«

»Ah, bodi tiho,« je dejala Majda, sramovaje se in v zadregi. »Kam vendar misliš? Jaz vendar nisem za njega. Sem vendar priprosto kmečko dekle, on pa je študirani človek. Ti niti ne veš, kaj vse zna in o čemur vse govori. Franc Verdeu, ki ga zvečer pogosto obiskuje, je rekel mojemu očetu, da ga pač ne bomo imeli dolgo tu, temveč da ga bodo vzeli v mesto.«

»Ampak ti vendar misliš na njega. Samo ne govori mi tako abotno! Ti si bila najboljša v šoli in ne ljubiš ničesar bolj ko čitanje in knjige. Ali nisi zmiraj sedela doma in pri knjigi, ko smo me dekleta govorila in se zabavala na vasi? In si tudi najboljše dekcle daleč naokoli. Kaj še, učitelj je lahko vesel, če te dobi! Vaju je bog nalašč vstvaril drug za drugega. In če bi tudi ne bila za njega, ljubezen ne vprašuje po takih stvareh. Misli vendar na me in Franceljna. Oh moj Bog, kje je nek ta sedaj! Šel je po svetu in ni živi duši povedal, kam.«

Dolgo ste sedeli deklici skupaj in govorili o svojih upih in nadah, o čemur mladi ljudje tako radi govorijo.

Konečno je skočila Marica po konci: »Sedaj pa moram naprej. Imam še daljno pot do Celja! Pišem ti takoj, če sem dobila službo, da mi lahko pošlješ mojo škrinjjo. Pozdravi vaše, predvsem pa Cvetkovo gospo in tudi njega, saj veš, koga. Zbogom.«

Čvrsto je stopala Marica navkreber. Sedaj je prišla v mračno sotesko in je pospešila korak. Tukaj ni bilo varno, tu je strašilo. Stari ovčar je videl v novoletni noči moža, ki je nosil svojo glavo pod pazduho. Ovčar je bil sicer takrat pijan in je imel v obče navado, ljudem kaj čudnega

pripovedovati — pa neprijetno bi bilo vendar srečati tacega čudnega sprehajalca.

Marica se je oddahnila, ko je prišla na vrh griča. Pred seboj v dolini je videla polja in gozde v solnčnem soju. Tam je ležala tudi njena rodna vas, Trda vas, kjer je preživela toliko veselih in žalostnih uric. Sedaj pa je sirota brez domačije. Kakor list, katerega odtrga veter z drevesa in zanesse — bogvekam? Dekletu se je zasolilo krasno oko. Pa korajžno si je zbrisala solzo in šla naprej. V srcu so ji tolažeče odmevale besede učiteljeve matere, katera ji je dejala k slovesu: »Bog je povsod. Priporoči se mu, on bo vse dobro uravnal.«

Zašumelo je v gozdu na njeni desnici. Marica se je naglo predramila iz svojih neveselih misli. Nek moški je šel naglo med drevjem proti njej. Prebledela in zopet zarudela je, ko je spoznala prišleca in zaklicala v strahu in veselju: »Francelj!«

Par skokov je napravil fant in že je stal poleg nje in ji položil roko krog pasu. Nalahko je položila svojo glavico na njegovo ramo, in on jo je božal po shujšanem obrazu.

»Kako si me prestrašil! Odkod prideš?«

»Iz Slovenjgradca. Že tri ure sem čakal nad pokopališčem, odkoder se vidi celo vas.«

»Kaj delaš v Slovenjgradcu?«

»Sem tam v službi pri tovarnarju Kamniku.«

»Oh, Francelj« je vzdihnilo dekle.

»Kaj je, Marica?«

»Veš kaj, vrni se domu. Moj Bog, tvoj oče imajo prav. Bogati pa bogati, revni in revni — tako spadamo skupaj. In misli si, tvoj oče, ki so te zredili, so sedaj tako sami doma. Stori jim po volji! Po meni ne vprašuj! Mene bodeš kmalu pozabil in jaz, jaz —«

Dekle je pričelo tiho jokati.

»Marica, ne obtežuj mi srca! Misliš, da mi ni bilo bridko iti z doma, in po mojih mislih je bilo tudi očetu težko. Pa oni ne pokažejo tega, ker so trde glave. Saj sem jim rekel, da te pustim in sem jim to iz Šeneka pisal, da se hočem v božjem imenu oženiti z vsakim drugim dekletom, samo z Zetečevo Jerico ne! In še odgovora nisem dobil. Vidiš, draga moja, da bi si starišem na ljubo zagrenil celo življenje, tega pa vendar ne morejo zahtevati.«

»Oh, Francelj, kaj bo z nama?«

»Hotel sem te pustiti in pozabiti, pa ni šlo. Sedaj pa je vse, vse za nama in sva prosta, veš, prosta. Sedaj morava delati, da si ustvariva svoje ognjišče. Kajti še z desetimi pari konjev naju ne raztrgajo.«

Veselo in ponosno je pogledala Marica svojega fanta. Ali ni postal ves drugačen te zadnje

dni, vse bolj trden in moški? Pozabila je popolnoma, da je ravno prej govorila o ločitvi, še tesneje se je stisnila k njemu.

»Francelj, ti si sedaj moj dom. Ti niti ne veš, kako te imam rada.«

Franc je hotel Marico pregovoriti, naj bi šla z njim v Slovenjgradec v službo. Ona pa se je branila in ostala pri tem navzlic vsem prošnjam.

»Ljudje ne smejo govoriti, da sem hodila za teboj. Ne smejo imeti vzroka, da bi si brusili jezike nad nama.«

Četudi je bilo Francu malo težko radi tega — v srcu ga je le veselil ponos in poštenje dekletovo. Dogovorila sta se še, da si večkrat pišeta in da se snideta v Božiču. Potem pa sta se poslavlila s čustvom, da sta za vedno drug za drugega. Zato tudi ni bila ločitev težka. Saj je napolnjevalo mladi srci veselo upanje, da se kmalu združita za vedno!

(Nadaljevanje sledi.)

Dopisi.

Gornja Radgona. Poroča se nam, da napreduje Posojilnica v Gornji Radgoni izvrstno — in to v vsakem oziru.

Ako pogledamo skupni denarni promet, katerega je imel ta denarni zavod v dobi od 1. januarja do 30. junija tekočega leta . . . . . K 656.167'40 primerjamo ta promet z lanskim istodobnim prometom po . . . . . » 458.524'37

najdemo, da je ta zavod napredoval letos v prometu za . . . . . K 197.643'03 katero dejstvo mora le vsakega zadruženika razveseliti in je Posojilnici v Gornji Radgoni na njenem uspešnem in plodonosnem delovanju le čestitati.

V letošnjem prvem polletju se je več posodilo . . . . . K 13.780'51 vložilo več na hranilnih vlogah . . . . . » 19.016'92 in več naložilo pri drugih denarnih zavodih » 76.127'38

Vse te številke nam jasno kažejo, da posojilnica v G. Radgoni krasno uspeva, da jo njeni kruti sovražniki — to so v prvi vrsti naši nemškutarji — ne morejo in je tudi ne bodo nikdar zamogli več zatreti, ker je ona zidala svojo hišo na trdno, dobro in močno podlago. V tem smislu dela njeno sedanje vrlo načelstvo, katero razume zelo dobro tok časa, posebno kar se tiče gospodarskih perečih vprašanj, kar je isto v prvi vrsti s tem dokazalo, da je letos nakupila Posojilnica enonadstropno hišo v Gornji radgoni od g. Škerleca ter vse stavbiščne parcele tik kolodvorske postaje.

Tukaj bode naša posojilnica imela v bodoče svoj zadružni dom, tukaj se bode v bodoče naš rod zbiral v razna posvotovanja in druge slične sestanke. Vaša sveta dolžnost pa je dragi gornje-radgonski Slovenci, da ta svoj zavod po vseh močeh podpirate, ker edino naša slovenska Posojilnica je naš zavod, katera vedno dela na to, da bi se naše ljudstvo osvobodilo tujega, nam pogubonosnega kapitala, da bi bilo naše ljudstvo prosto in imelo na ta način nevezane roke pred različnimi nemškutarskimi špekulanti.

Hranilnica in posojilnica v Dolini, registrovana zadruga z neomejeno zavezo je bila ustanovljena na ustanovnem shodu dne 8. avgusta 1907. Registrirana je bila vsled sklepa c. kr. trgovskega in pomorskega sodišča v Trstu dne 13. novembra 1907, Firm. 1. 1395'7, Zad. IV. 33. Poslovati je začela dne 1. januarja 1908. V prvi polovici prvega upravnega leta t. j. v času od 1. januarja do 30. junija t. l. je imela prejemkov K 66.659'01 a izdatkov K 62.086'71, ali skupnega prometa K 128.748'72.

V tem času je bilo hranilnih vlog vloženih za K 62.959'36. vrnjenih pa za K 14.631'—; posojil je bilo izdanih za za K 45.780'—, vrnjenih pa za K 670'—. Včlanjenih je 177 večinoma najboljših posestnikov. Zadruga se nada da do konca prvega upravnega leta doseči četr milijona kron prometa. Pripomniti je, da v Dolinski občini obstojita še dve posojilnici (v Boljuncu in Ricmanjah), ki tudi jako dobro delujeta. Te dni je c. kr. trgovsko in pomorsko sodišče registriralo pravila »Vinarske in poljedelske zadruge«, katera bo tudi takoj začela poslovati.

Če pripomnimo, da obstoje v dolinski občini štiri dobro poslujoča konsumna društva in ena »Kmetijska zadruga«, je razvidno, da so naši kmetovalci jako zavzeti za napredno gospodarstvo.

Poučni izlet udov »štajerskih trsničarskih zdru» k Sv. Lovrencu v Slov. gor. — V 6. številki tega letnika je bil objavljen kratek opis »štajerskih trsničarskih zdru». Iz članka je razvidno, da je dobila trsničarska zadruga pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. tri posestrime in sicer pri Sv. Bolfanku blizu Središča, v Žetalah pri Rogatcu in v Ljutomeru. Te tri mlajše posestrime so poletele dne 29. junija t. l. k starejši, da se seznanijo z njo in njenim delovanjem, da se nekako tesneje prijateljsko zvežejo in da se pogovorijo, kako bi bilo možno skupno postopati oziroma delovati. Tega jako poučljivega izleta se je udeležilo okoli 21 zadrugarjev in pa 5 državnih in deželnih vinarskih strokovnjakov. Najbolj zastopani so bili Bolfenčani. Vodstvo izleta je prevzel gospod c. kr. vinarski inšpektor Franc Matjašič, ki je ob 11. uri predpoldne otvoril zborovanje. Pozdravil je prisrčno prisotne, razložil na kratko razvoj kmetijskega trsničarstva in njegov pomen za našo vinorejo, ter navsvetoval marsikaj koristnega. Nato je gospod potovalni učitelj Belle prav poučljivo predaval o pomenu trsničarskih zdru, o mogočnosti skupnega delovanja teh in o zmanjšanju pridelovalnih stroškov s pomočjo siljenja ali kaljenja cepljenih ključic v rastlinjakih.

Po tem predavanju je izrekla Sv. Lovrenška zadruga po načelniku gospodu Ivanu Šeguli svojim mlajšim sestram svoj: »Dobro došli«.

Pred zaključkom zborovanja je še poslovodja in blagajnik g. Ivan Čuš poročal o delovanju 1. štaj. trsničarske zadruge pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. Ti podatki so bili jako zanimivi in to tembolj, ker so »številke govorile«. Med drugim je omenil, da so tamošnji zadrugarji letos vložili v trsnice 900.000 kom. cepljenk najboljših vrst.

Popoldan po odmoru so si udeleženci izleta v spremstvu domačih zadrugarjev in gospoda učitelja Fleréta ogledali nekaj trsnic, matičnjakov in trsničarskih skladišč. Najprvo so šli do staroste Sv. Lovrenških trsničarjev, do g. Antona Slodnjaka v Juršincih, ki se je prvi v tem kraju lotil trsničarstva pred kakimi 12 leti, ko je preje obiskal enoletni viničarski tečaj na Borlno pri Ptuju. Tu so izletniki imeli priliko videti ne le lepe trsnice in skladišča, ampak tudi precej velike, vzorno urejene in v bujni rasti se nahajajoče matičnjake. Zadrugar Slodnjak ima v svojem matičnjaku razven riparije portalis tudi križanke Berlandieri × riparija, solonis × riparija 1616 in riparija × rupestris 101¹⁴.

Od g. Slodnjaka so se podali mimo dveh sicer malih, a prav lepih trsnic do zadrugarja g. Kupčiča v Rotmanu, kjer so si namočili že vsled vročine precej posušena grla. Od tod je vodila pot do trsn. nasadov in domovja g. načelnika Ivana Šegule v Hlaponcih, kjer so bili seveda zopet gostoljubno sprejeti. Govor za govorom, ki so sledili, so pričla, da je bil ta izlet vspešen in da so bili vsi udeleženci skrajno zadovoljni s tem, kar so videli in slišali. Mračiti se je že začelo, ko so se vračali vsak proti svojemu domu. Sklenilo se je pa tudi ob ugodni priliki obiskati zadruge v Ljutomeru, pri Bolfenku in v Žetalah. Slični izleti bi bili priporočljivi tudi drugim kmetovalcem in ne samo trsničarjem; saj so brezdvomno bolj poučljivi kakor sama predavanja ali pa samo prebiranje knjig in listov, ki razlagajo razne gospodarske stroke, ker »besede le mičejo, vzgledi pa tudi vlečejo«.

Zupanc.

Književnost.

Preiskovanje in plačevanje mleka po tolščobi.

Spisal Jakob Legvart, mlekarski konzulent c. kr. deželne vlade kranjske. Ljubljana 1908. Založila »Mlekarska

zveza«. Tiskala zadruga tiskarna. Cena 1'20 K. Malo se peča naša književnost specijelno z mlekarstvom. Redke so kmetijske knjige, v katerih se kaj piše o ti naši jako važni stroki kmetijskega gospodarstva, katera pa postaja čimdalje pomenljivejši del celega narodnega gospodarstva. »Mlekarkstvo« spisal Gust. Pirc in »Kako je ravnati z mlekom« spisal M. Ivančič, to je menda vsa naša bogatija, poleg »Koledarja za kmetovalca« ki ima slabost, da že tri leta ponavlja eno in isto. Ker sta imenovani knjižici že zastareli, izdani sta 1884. l. oziroma 1899. leta in je od tedaj mlekarstvo, posebno na Kranjskem silno napredovalo, zato knjig, pisarnih in sestavljenih današnjim dejanskim in praktičnim razmeram primerno nujno rabimo.

Iz tega vzroka prijeli smo z veseljem novo knjigo o »Preiskovanju in plačevanju mleka po tolščobi« v roke.

To tem rajši, ker ima prikupljivo in simpatično zunanjo obliko. Iz predgovora povzamemo, da misli g. pisatelj izdajati mlekarsko knjižico, ker pravi, da je to prvi zvezek, čeravno na naslovni strani ni omenjeno.

Prvotno se je mleko plačalo le samo na litre, oziroma kilograme. Vendar prihaja ljudstvo polagoma do prepričanja, da to ni pravično, kajti posestniku ozir. živinorejcu, koji polaga več sena, boljsega sena, otrobov, preš, (močnatih krmil) dajale bodejo krave boljše, bogatejše mleko na tolšči nego onemu ki krmi le samo slamo, rezanico in repo, mogoče še tega ne v zadostni množini! Pravično je, da se plačuje mleko v zadrughih mlekarnah po tolšči, čimveč ima tolšče — smetane — več je vreden liter mleka in bolje se plača.

Prav o tem govori navedena knjiga.

V podrobnem je knjiga razdeljena pod naslednje naslove:

1. zakaj je važno plačati mleko po tolščobi?;
2. kako se vzame preiskušnja mleka?;
3. preiskušnja mleka na njegovo tolščobo;
4. preračunanje cene mleka za vsakega posameznika;
5. tabela za preračunanje vrednosti enega litra mleka, različne kakovosti;
6. tabela za preračunanje skupne množine oddanega mleka.

V knjigi so potrebne cevi, pipete in druge posodice s slikami predočene, da je preiskušnja mleko po Gerberjevem načinu lažje razumljiva tudi onemu, ki se še s preizkušnjo dosedaj ni pečal. Največ prostora (50 strani) zavzameta dve tabeli, s katerih pomočjo bode vsakdo brez posebne težave razumel, kako se treba po njih ravnati. Res, da pri prostemu zadrugarju znasta delati ti dve tabeli v začetku preglavico, toda treba se je malo vglobiti v nje, pa gre z lahkoto. V krajih, kjer se mleko že plačuje po tolšči, knjigo članom načelstev, kakor tudi drugim zadrughim priporočamo v nakup. Onim krajem, kjer to plačevanje še ni vpeljano, pa še bolj in sicer pred vsem v študiranje, da se čim prej vsprejme plačevanje po tolšči. Tudi za obstoj mlekarskih zdru je plačevanje na ta način mnogo priporočljivejše, ker rado se zgodi pri nekaterih ljudeh, da še preveč ljubijo nepotreben krst — z vodo. Da se ta nelepa razvada odpravi, imamo pomoč v plačevanju po dobroti ali kvaliteti mleka.

Seznam jugoslovanskih zdru,

ki so bile po izidu julijeve številke »Zadruge« registrirane v zadrughih registrih trgovskih sodišč oz. na novo ustanovljene.

Hajdin (Štajersko, okr. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Hajdini, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Sv. Lovrenc nad Mariborom (Štajersko, okr. sod. Maribor) Kmečka hranilnica in posojilnica v Št. Lovrencu nad Mariborom, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Duplje (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarska zadruga v Dupljah, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Hotederšica (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Hranilnica in posojilnica v Hotederšici, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Sočrga (Primorsko, okr. sod. Rovinj) Kmečka hranilnica in posojilnica v Sočrgi pri Buzetu, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Dolina pri Trstu (Primorsko, pom. sod. Trst) Vinarska in poljedelska zadruga v Dolini pri Trstu, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Doberdob (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka posojilnica in hranilnica v Doberdobu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Devin (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka hranilnica in posojilnica v Devinu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Sv. Križ (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka posojilnica in hranilnica v Sv. Križu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Komno pri Kobaridu (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka hranilnica in posojilnica na Komnem pri Kobaridu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Mirnik (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka hranilnica in posojilnica v Mirniku, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Roče pri Slapu ob Idriji (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka hranilnica in posojilnica Roče pri Slapu ob Idriji, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Šempas (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka posojilnica in hranilnica v Šempasu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Sv. Lucija ob Soči (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka hranilnica in posojilnica v Sv. Luciji ob Soči, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Šmartno (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka posojilnica in hranilnica v Šmartnem, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Šmartno (Primorsko, dež. sod. Gorica) Kmečka hranilnica in posojilnica v Šmartnem, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Mokropolje (Dalmacija, okr. sod. Šibenik) Srpska zemljiaradniška zadruga, protokolirano združenje sa neograničenim jamstvom.

Polača (Dalmacija, okr. sod. Šibenik) Srpska zemljiaradniška zadruga, protokolirano združenje sa neograničenim jamstvom.

Stari Kaštel (Dalmacija, kot. sod. Split) Hrvatska seoska blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Sinj (Dalmacija, kot. sud Split) Konzumna zadruga za državne i pokrajinske činovnike, registrirano združenje s ograničenim jamstvom — Consorzio di Consumo per impiegati dello Stato e Provincia, associazione registrate con garanzia limitata.

Pag (Dalmacija, kot. sud. Zadar) Težačka zadruga (protokolirano združenje, sa neograničenim jamstvom) u Pagu.

Potomje (Dalmacija, kot. sud. Dubrovnik) Seoska blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Supetar (Dalmacija, kot. sud Split) Potrošno-obrtna zadruga, uknjižena na neograničeno jamčenje.

Zadružne in gospodarske vesti.

Osebna vest. Naš urednik g. ravnatelj Franjo Jošt je večji del meseca avgusta na dopustu, odnosno na kmetijskem poučnem potovanju na Češkem. Vse p. n. čislane gg. sotrudnike in cenjene zadruge zaradi tega prosimo, da to upoštevajo ter svoje dopise in morebitne pošiljatve v tem času pošiljajo naravnost Zadružni Zvezi v Celju, osebne stvari pa naj odložijo toliko časa, da se isti s potovanja povrne.

Kot potovalni učitelj za zadružništvo je nastavljen pri naši Zadružni Zvezi s pomočjo visokega c. kr. poljedelskega ministerstva pravnik g. Miloš Stibler. Slednji, ki je slovenski rojak izpod zelenega Pohorja mariborskega okraja, je dovršil z izvrstnim uspehom strokovne studije na kmetijski zadružni šoli v Darmstadtu v Nemčiji in je po dovršenih študijah potoval več mesecev na evropskem severu in vseh onih deželah, v katerih je zlasti kmetijsko zadružništvo na najvišji stopnji, kakor Dansko, Nizozemsko, Nemčija, Švica, Češko, Gornje in Nižje-Avstrijsko. Vrnivši se v domovino

je nastopil opremljen z bogatimi izkušnjami službo kot naš potovalni učitelj in kmetijski zadružni inštruktor.

Vsem našim zadruham in narodnim društvom bode isti v svrhu prireditve in obdržavanja predavanj, poučnih in gospodarskih shodov, tečajev itd., kakor tudi pri snovanju oz. ustanavljanju potrebnih kmetijskih zadrug, Raiffeisenovk itd. vselej brezplačno na razpolaganje.

One zadruge in društva, ki bi želele prirediti poučna zborovanja o kmetijskem zadružništvu, ali strokovna predavanja, posvetovanja itd. prosimo, naj se čim prej za to oglase pri Zadružni Zvezi v Celju, da bode mogoče ozirati se na razne kraje ter pravilno razdeliti dneve in čas predavanj.

Za eventualna potrebna pojasnila se je vedno obračati na Zadružno Zvezo v Celju.

Blagovni promet, gledé katerega smo ponovno že opozarjali, da ga vpeljavamo, se utegne lepo razviti, čim se vse naše zadruge začnejo tudi te stroke intenzivneje posluževati. Poskrbeli smo za vse potrebno, da se bode poslovanje v blagovnem oddelku višilo lahko na vsestransko zadovoljnost. Kmečke hranilnice in posojilnice, Raiffeisenovke in druge naše zadruge pa pozivamo, da nam o pravem času naznanijo ozir. oglasijo katere vrste in kake množine kmetijskih potrebščin, umetnih gnojil itd. bodo potrebovale in za kateri termin.

Nasprotno pa nam naj zadruge sporočajo, kake pridelke, kakšno kakovost in množino in do katerega časa bi želele unovčiti potom našega blagovnega oddelka.

Posebno se nam naj to naznani gledé fižola, krompirja, graha, ovsu in zlasti sena iz fistih krajev, kjer ga letos ob tej hudej suši utegnejo vendar imeti. Tudi gledé dobre oddaje klavne živine posredujemo in pričakujemo zaradi tega tudi v tem oziru obilo prijav.

Eventualna potrebna pojasnila dajemo radi in pošljemo tudi na svoje stroške kamorkoli je potreba v svrhu osebnih informacij in ustmenega poduka svojega odposlanca ali našega potovalnega učitelja.

Zadruge, oklenite se najtesneje svoje Zadružne Zveze tudi v blagovnem oddelku, ki bode lahko prinašal Vam in Vašim zadružnikom obilo dobička.

Vse p. n. članice, ki vejo, da razpolagajo njihovi zadružniki z večjo množino sena in ki bi bili voljni istega proti zelo ugodni ceni prodati, se prosijo, da nam čimprej naznanijo, kakšno množino, kakšno kvaliteto in do katerega termina bi zamogle preskrbeti cele vagone sena, da zamoremo ukreniti nadaljne potrebne korake.

Vse čislane naše članice in gg. uradniki, ki še nam niso vrnili izpolnjenih vprašalnih polj, katere smo razposlali glede skupnega penzijskega zavarovanja zadružnih uradnikov, se uljudno prosijo, da nam iste v najkrajšem času dološljejo, ker bi bilo event. zavlačevanje te zadeve le v škodo dobri stvari.

Gg. uradniki, torej pobrigajte se za svoje stanovske koristi.

Računskih zaključkov nam še vedno ni odposlalo mnogo naših zadrug, katere s tem ponovno vljudno prosimo, da to čimprej store, da ne bodemo ovirani pri sestavljanju gradiva za Letopis.

Naročnino nam je na dolgu še dokaj odjemalcev Zadruge. Ker stane list poleg obilega truda tudi mnogo denarnih stroškov, prosimo, da vsi oni posamezniki, zadruge društva, korporacije itd., ki so z naročnino še na dolgu, isto v najkrajšem času poravnajo. Red mora biti pri vsakeri sviri. Pred potekom leta bomo pobrali zaostalo naročnino s poštними plačilnimi povelji povsod tam, kjer naši dosedanji opomini ne bi izdali.

Čebelarstva razstava se otvori dne 6. septembra v Rumi na Hrvaškem. Hrvaška vlada je dovolila v ta namen 1.600 K podpore.

Češko hipotečno banko si ustanove Čehi v Pragi. Na čelu pripravljalnega odbora stoji princ dr. Schwarzenberg, ravnatelj deželne banke Prohaska in vseučilišni profesor Braf. Za sedaj je pripravljen kapital pet milijonov kron, ki se poviša na 15 milijonov kron.

»Zemljiaradničke zadruge u Slovenaca« Pod tem naslovom je priobčila »Zemljiaradnička zadruga«, glavno glasilo zadružne zveze za kraljevino Srbijo, simpatičen članek o celjski Zadružni Zvezi in zadrugah, ki so ji včlanjene. Za podlago je služilo člankarju letno poročilo naše Zadružne Zveze za l. 1905. Poleg drugih uredb naših zadrug občuduje člankar osobito velikost hranilnih

vlog in piše doslovno: »Kar pa osobito pade v oči in izziva ogromno iznenadenje, to je skupna svota hranilnih vlog. Stotriinštirideset kmetijskih zadrug naših bratov Slovencev (združenih v celjski Zadrugi Zvezi l. 1905) je imelo koncem leta 1905 hranilnih vlog ne več ne manj ko 77.657.700 K. Na eno zadrugo je prišlo povprečno 543.060 K. Ako pomislimo, da je priroda v krajih, koder stanujejo Slovenci, dovolj ubožna, in da se v tem pogledu ne more niti približno primerjati z našimi rodovitnimi dolinami in občinami, potem zasluži takšen rezultat toliko bolj divljenje in spoštovanje. To dokazuje, da so Slovenci delaven narod; samo delavnost pa ne znači mnogo, ako ni združena s potrebno, času primerno izobrazbo in ako ni v isti meri razvita varčnost in štedljivost. Ta rezultat pa dokazuje isto tako kuiturno višino naših Slovencev kakor njihovo štedljivost in njihovo odlično lastnost, da skrbijo in se pripravljajo za bodočnost. Samo delaven, kulturni in štedljiv narod, zmore take rezultate. Mi se jih iskreno radujemo in čestitamo svojim najbližjim bratom na takih lastnostih in pridobitvah, jih stavimo za vzgled našim kmetovalcem in zadrugarjem.« Kasneje pravi člankar, opisujoč denarno gospodarstvo naših zadrug, da so »slovenske zadruge vzor resnega združnega dela in uspeha«. Konečno je še pohvalno omenjeno poročilo ravnatelja Fr. Jošta v »Vademecumu du Congrès«, katerega je izdala Mednarodna zadruga zveza o priliki združnega kongresa v Kremoni. — S temi in še bolj laskavimi izrazi dajejo bratski srbski združniki slovenskim združnikom sijajno spričevalo, na katerega smejo biti ti ponosni. A s tem še morda ni rečeno, da bi mi ne stremeli z vso silo do spopolnitve, do večjega razvoja. S tem koristimo samim sebi, a častimo ob enem svoj narod pred svetom.

Zadruga fabrikacija superfosfata v Italiji.

Fabrikanti superfosfata (Tomažove Zlindre in enakih gnojil) v Italiji so se združili v močno organizacijo, da na ta način lažje čuvajo svoje koristi. Toda ako je bila opravičena organizacija fabrikantov z njihovega stališča, je opravičena tudi organizacija konzumentov. Tudi ti so se združili, in danes obstoji poleg zasebnih tvornic superfosfata že nekaj združnih tvornic za proizvodnjo superfosfata. Vsega skupaj je v Italiji sedaj 70 tvornic za superfosfat, katere na leto proizvajajo 550.000 ton superfosfata. 4 so združne, ki proizvajajo že 20% letnega proizvoda, 27 tvornic je karteliranih, a 39 jih stoji izven kartela.

Letošnja sadna letina se kaže po dosedanjih poročilih tako: 1. V Nemčiji bodo imeli letos pri vsem sadju srednjo dobro letino. 2. V Švici je sneg in mraz dne 23. maja šadno drevje tako poškodoval, da ni upati na noben izvoz. 3. V Ameriki bodo imeli 70–80% polne letine, torej dobro letino. 4. V Bosni in Slavoniji bodo imeli navzlic gosenicam in odpadu sadja obilo češpelj. 5. Na Češkem bo mnogo jabolk, malo hrušek, letina češpelj bo srednja. 6. Na Stajerskem bo mnogo jabolk in mnogo češpelj. 7. Na Tirolskem bo mnogo jabolk, malo hrušek in mnogo češpelj. Enako na Sp. Avstrijskem.

Pivovarstvo v Avstro-Ogrski leta 1907. Trgovska in obrtna zbornica na Dunaju je pred kratkim predložila trgovskemu ministrstvu izkaz o produkciji in konzumu piva v naši državi. Splošno ne moremo biti zadovoljni s produkcijo piva v preteklem letu, akoravno se je nekoliko povzdignila; z velikim napredkom v drugih vrstah industrije pa se sploh ne more meriti. Proizvajanje se zaradi splošne druginje draži od dne do dne do dne in to vpliva na konzum saveda jako neugodno. Vsa produkcija piva leta 1907 znaša v Avstriji z Bosno vred 20.711.621 hl in na Ogrskem 1.882.385 hl, skupaj za 923.588 hl več ko leta 1906. Na prvem mestu je seveda Češko z 9.583.929 hl, potem sledi Nižje Avstrijsko s 3.543.853, Moravsko 1.937.219, Galicija 1.369.834, Stajersko 1.147.872, Gornje Avstrijsko 1.067.063, Tirolsko in Predarelsko 509.236, Solnograško 415.289, Šlezko, 429.011, Koroško 258.699, Bukovina 133.879, Kranjsko 106.759, Bosna in Hercegovina 92.518, Primorsko 86.460 hl. 43 pivovarn je proizvajalo v letu čez 100.000 hl. Izvoz iz Avstro-Ogrske je znašal l. 1907 1.091.067 meterskih stotov v vrednosti 15.528.162 kron, uvoz pa 68.742 meterskih stotov v vrednosti 1.104.288 kron.

Polž — hrana. Na Francoskem goje mnogo polžev. Pri nas večina ljudi težko ume, da sodi polž med živalce, ki se jih uživa, ali vendar je dokazano dejstvo,

da se samo v Parizu proda na trgih nad en milijon kilogramov teh mehkužcev. Iz tega izhaja, da je v Parizu trgovina s polži povsem dober posel, in ker stane gojenje polžev jako malo truda in stroška, zato se mnogi poljedelci bavijo s tem poslom. Zanimivo je, kako to delajo. Polžev vrt se obdela v marcu in zanj se določi apneno in vlažno zemljišče, ki se ga ogradi z deskami, da se ne morejo polži razlesti. Na vrtu se nasadi zlasti trava. Ko se prične bližati jesen, se postavi na vrt kupčke maha in suhega listja; v nje se polži radi zavlečejo in potem zapirajo vhode svojih hiš. Uživajo skoraj vse vrste polžev; zato v vsakem kraju goje ono vrsto, ki je tam bolj udomačena. Tudi v Italiji pojedjo jako mnogo polžev; tam se more polža v več krajih smatrati za glavno hrano siromakov in ko je njegova sezona, ga je dobiti v vsaki krčmi.

Razprodaja piva v steklenicah pri konzumnih društvih. Z ozirom na tozadevno ministrsko odločbo z dne 13. okt. 1900. števil. 34.523 ni konzumnim društvom dovoljeno samim polniti steklenice s pivom in jih razprodajati, ako nimajo za to oblastvene koncesije.

Predenica (grinta) na deteljiščih, ki dela včasih veliko škodo, se najlažje zatire na tak način: Dotična mesta se gladko pokosijo, nato malo premočijo, potem pa se temeljito poškopirajo z vodo, v kateri smo raztopili 15–20 kilogramov zelene galice na 100 litrov.

Posvetovanje glede pomanjkanja krme se je vršilo dne 7. julija v poljedelskem ministerstvu pod predsedstvom poljedelskega ministra dr. Ebenhocha. Izmed Slovencev so se udeležili posvetovanja gg. Povše, Hribar in Strekelj. Minister je hotel imeti natančne podatke o pomanjkanju krme v posameznih deželah in je hotel slišati tudi nekaj nasvetov za odpomoč. Povdarjalo se je zlasti, da bo treba predvsem znižanih tarifov za prevažanje krme na železnicah in pa prepoved izvoza krme.

24. glavna skupščina drž. zveze nemških zadrug in ob enem slavnost 25 letnega obstanka državne zveze se je vršila od 8. do 11. julija v Munguciji na Nemškem. Udeležba je bila velikanska: do 2.000 združnikov iz vseh krajev države je prihitelo na skupščino.

Poljedelstvo na Angleškem nazaduje. V zadnjih dveh desetletjih je poljedelstvo na Angleškem tako naglo nazadovalo, da znaša dosedanja škoda že nad 24 milijonov kron in da je okoli dva milijona arov rodovitne, prej z žitom posejane zemlje sedaj povsem zapuščene. Zatorej pa narašča na Angleškem uvoz žita in moke; danes presega ta uvoz že 80 milijonov hektolitrov letno. Pred približno 40 leti je štela Anglija še 12 milijona poljedelcev, pred 18 leti že samo 800.000, danes pa še mnogo manj. Kapital, delavne moči in inteligenca zapuščajo vidno poljedelstvo in si iščejo drugje boljšega zaslužka. Zelo dobro pa je razvito na Angleškem vrtnarstvo, stroka, kateri ne posevčujemo Slovenci veliko pozornosti, dasi bi imeli od nje veliko lepih dohodkov, osobito v bližini mest.

24 milijonov mark kurzne zgube je imela minulo leto največja nemška hranilnica v Berlinu. Seveda je ta zguba le na papirju, ker hranilnica ni prodala dotičnih srednostnih papirjev. Ta hranilnica ima za 327 milijonov mark hranilnih vlog; v zadnjem času pa je opaziti, da hranilne vloge zelo močno izplačujejo. Čutijo se še zmiraj posledice velike lanske denarne krize.

Nezrelo sadje, ki bo začelo odslej v obilni meri padati iz drevja, je treba pridno pobirati in na jeden ali drugi način uničevati, ker se nahajajo v njem črvi najrazličnejših ovočnih škodljivcev.

Poraba zračnega dušika za salpeter. Jedno najvažnejših umetnih gnojil je čilski salpeter. Ker pa se je bati, da se bodo bogate naravne zaloge salpetra v južnoamerikanski državi Čile zaradi ogromne prodaje kmalu porabile, so mislili že nemški industrijalci na to, da so ustvarili posebne vrste tvornic za dobivanje dušika iz zraka; dušik porabijo kemičnim putem za salpetrovo kislino in iz te dobivajo salpeter. Doslej obstoji prva enaka tvornica na svetu na Norveškem, a postavila se bo jedna v Italiji in jedna pri Bolcanu na Tirolskem. Ta bo stala 30 milijonov kron. Salpeter, katerega se bo produciralo umetnim putem, bo za 15 odstotkov cenejši ko naravni ameriški.

Splošna zveza kmetijskih zadrug na Avstrijskem je imela dne 25. junija na Dunaju svoj vsakoletni

občni zbor. Zveza slavi letos 10 letnico svojega obstanka. Našo »Zadružno Zvezo« je zastopal predsednik g. Mihael Vošnjak, splitski »Savez« pa ravnatelj celjske »Zadr. Zv.« g. Franjo Jošt. — Zastopnikom oz. zastopniškim namestnikom Splošne zveze sta bila zopet izvoljena gg. baron dr. Störck in Faschingbauer. — Zanima pa nas Slovensce zaradi letošnje suše razgovor in sklepi za olajšanje bede, ki je nastala med kmečkim ljudstvom vsled suše. Zahtevala se je redna ureditev podporne akcije za slučaje raznih ujm in se je izreklo priznanje vladi, da dá to akcijo že izvrševati po posameznih zadrugah in sicer z nabavo različnih krmil. Sklenilo se je izposlovati letos za Avstrijo prepoved izvoza sena in slame in izredno znižanje železniškega tarifa za prevoz istega. — Dne 24. junija, dan pred občnim zborom, se je vršilo na Dunaju posvetovanje glede skupne nabave poljedelskih potrebščin in skupne prodaje poljedelskih pridelkov. Pri tem posvetovanju, ki je imelo le namen slišati mnenje zastopnikov raznih avstrijskih zadrugnih zvez (bila je zastopana tudi naša), se je govorilo o pomanjkanju krme v Bukovini, o vojaških nabavah, vprašanje osredotočenja blagovnega prometa itd.

Poljedelske razstave. V raznih strokovnih in političnih časopisih čitamo neprestano o prirejanju različnih razstav. Na Štajerskem na primer bomo imeli letošnjo jesen v Mariboru razstavo vina in sadja, v Ljubnem na Zg. Štajerskem razstavo sadja, perotnine in čebelarskih izdelkov. Krajevne gospodarske razstave so velike važnosti, zato bi se naj merodajni krogi z vso vnemo oprijeli te misli.

Zasajanje novih vinogradov na Štajerskem. Iz deževnih in dižavnih trtnic na Štajerskem se je oddalo letošnjo spomlad okrog 1.788.000 ameriških ključic, 450.000 korenjakov in 720.000 cepljenih trsov. Ker so ameriške ključice letos dobro dozorele, ne bo drugo leta pomanjkanja trsja. Po javnih in zasebnih trtnicah je položeno v zemljo okrog devet milijonov trsja.

Tečaj za poučevanje zemlje in gnojenja. Veliko drugače dobrim in praktičnim sadjerejem manjka pri nas dobro, nekoliko znanstveno podprto, poznavanje zemlje in dobrega, uspešnega gnojenja. Tudi na Nemškem ni drugače. Zato je priredilo nemško sadjarsko društvo poučni tečaj za sadjereje, v katerem so se mogli oni, ki niso imeli prilike obiskovati kake strokovne šole, poučiti o lastnostih različnih vrst zemlja in gnoje. Na posameznosti se ne moremo spuščati; omenimo le, da se je povsod povdarjalo, da je za dober uspeh gnojenja poleg umetnih gnojil potreben domač, hlevski gnoj. Dobro bi bilo, da bi se priredil enak tečaj pri nas, a da bi se zainteresiralo za njega najširše kroge.

Uvedbo kmetijskega knjigovodstva živahno pospešuje štajerska kmetijska družba. Moderne gospodarske razmere zahtevajo, da naši gospodarji računijo pri vsaki stvari, vsakem pridelku stroške in izkupiček, da vidijo, delajo li z dobičkom ali zgubo in so si na ta način vedno o stanju svojega gospodarstva na jasnem. Jeden tečaj za pouk v kmetiskem knjigovodstvu je družba že priredila, več jih še sledi.

Gnoj se je v silni letošnji poletni vročini docela posušil onim gospodarjem, ki ga nimajo na senčni strani poslopij ali pa v drevesni senci. Ako se namreč gnoj preveč posuši, spuhti od njega amonijak in s tem najbolj redilne snovi. Gledajte torej, da bodo ležala gnojišča v senci!

Vinske tropine se rabijo z izvrstnim uspehom za krmiljenje goveje živine, konj in perutnine. Na Francozskem posuše vinske trpine in jih potem zmlejejo. Tako pripravljene imajo toliko redilno moč kakor oves.

Listnica uredništva.

G. J. B. v G. Kar sem Vam že opetovano ustmeno zatrdil, to sem tudi dosledno izvrševal. Ne spuščam se z nikomur v brezplodno časnikarske polemike, o čemer ste se pač v zadnjem času lahko prepričali v obilni meri. Vsaka krivda se poplača ob svojem času, brezvestni obrekovalci pa istotako dobijo svoje zasluženo plačilo. Meni bi bilo žal, če bode marsikateri zapeljavec moral brez svoje krivde sedanje grehe drugih bridko občutiti. Vse drugo pa ustmeno; oglasite se kmalu.

G. V. K. v M. Povedal sem Vam svojčas na tem mestu, da gre vrč toliko časa k studentu, da se razbije. Tako se je zgodilo prvemu zagarju, enaka usoda dohiti brez dvombe slej ko prej njegove naslednike. Stran vso nervoznost ter stvarno, nesebično, mirno in trezno po začrtani poštini poti naprej. Priporočam se.

Raznim gg. sotrudnikom. Prosim oproščenja, če moram tupaťam kako stvar odložiti za pozneje. Vse pride ob svojem času na vrsto. Prosim podpiranja tudi v bodoče.

G. A. Z. v P. Čebelarski članek prejel in ga ob prvi primerni priliki priobčim. Pošljite kmalu nadaljevanje. Srčne pozdrave!

Vabilo k prvemu rednemu občnemu zboru »Hranilnice in posojilnice v Dramljah, r. z. z n. z.«, ki se vrši dne 2. avg. t. l. ob 8. uri predp. v uradni pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje letnega računa za leto 1907.
3. Čitanje revizijskega poročila Zadružne Zveze.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigo-tržcih naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravni zakoni** (IV. zvezek Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskimi in hrvaškimi stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga . . . . . K 8.—
2. **Odvetniška tarifa:** določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine s stvarnim kazalom (20 tabel). 1906. Broširano K 1:80
3. **Zakoni o javnih knjigah,** zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani Mehko vezana knjiga . . . . . K 5:60
Popolno v platno vezana . . . . . K 6.—
Ponatisi iz knjige, navedene pod točko 3.:
4. **Vzgladi predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Broširan . . . . . K 1.—
5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju . . . . . K —60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“.

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo,** s pojasnili in vzorcem proušnje. 1907. Mehko vezano K —40
Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjigi . . . . . K —80
Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjižica . . . . . K —80
Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč.** 1907. Mehko vezano K 2.—

Ako ni dogovorjeno drugače, pošilja urednik knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročitih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.

„Denarna centrala Zadrुžne Zveze v Celju“

izkazuje z 30. junijem 1908 naslednji denarni promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1907	K	118.470'—
Vplačani deleži	»	4.830'—
Skupaj	K	123.300'—
Izplačani deleži	»	10'—
Stanje deležev	K	123.290'—
Stanje pasivnih tekočih računov koncem leta 1907	K	1.924.291'37
Prejeti pasivni tekoči računi	»	1.326.870'77
Skupaj	K	3.251.162'14
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	895.238'08
Stanje pasivnih tekočih računov	K	2.355.924'06
Stanje aktivnih tekočih računov koncem leta 1907	K	1.790.920'40
Izplačani aktivni tekoči računi	»	1.532.979'98
Skupaj	K	3.323.900'38
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	1.112.924'71
Stanje aktivnih tekočih računov	K	2.210.975'67
Gotovina, poštna hranilnica in na- ložbe	K	250.000'—
Denarni promet je znašal v juniju:		
prejemki	K	5.162.950'86
izdatki	»	5.131.850'64
Skupni denarni promet toraj do 30. junija 1908	K	10.294.801'50

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše izdelane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo

ori „Zadrुžni Zvezi v Celju“ in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajinah.

Glogowski & Co.

Radetzkystrasse 5 ☪ Gradec ☪ Radetzkystrasse 5

Edina prodaja

Remington-pisalnih strojev

Največji zavod te vrste. Svetovna znamka.

Podružnice in prodajalnice v 42 mestih.

Centrala za Avstrijo na Dunaju, I. Franz-Josefs-Kai 15 in 17.

Najnovejši vzorci: _____

ILION, model št. IX, 10-2
 REMINGTON-BILLING stroji,
 SPECIJALNI TABULATOR stroji s pripravo za
 pisavo različne barve.

Posebni stroji za vsak namen in za vsako stroko.

Specijalni katalogi zastoj in poštnine prosto

LASTNI DOM

kreditna in stavbena zadruga v Celju
naznanja, da je prilagodila svoja pravila tako, da izvršuje sedaj
poleg stavbenih tudi druga kreditna opravila, kakor vsaka

hranilna in posojilna zadruga.

Zaradi tega je uredila svoje poslovanje tako, da sprejema
tudi hranilne vloge na tekoči račun, ali na vložne knjižice,
daje posojila, prevzame terjatve, pomaga kupovati hiše,
zemljišča itd., itd.

Hranilne vloge obrestuje **stalno po**

5%

od dneva vložitve do dneva vzdiga ter plačuje rentni davek
za vlagatelje sama iz svojega.

Zadruga je upeljala tudi hišne hranilne nabiralnike: Kdor
napravi temeljno vlogo vsaj 5 K, dobi v porabo brezplačno
tak nabiralnik, katerih vlagatelji že mnogo posedujejo.
Natančna pojasnila se dobijo lahko vsak dan pri udih
načelstva.

Pisarna se nahaja sedaj v Celju, Rotovška ulica št. 12, I. nadstropje.
C. kr. poštne hranilnice račun 54.366. Telefon št. 48.

Uradni dan je vsako sredo in soboto od 8. do 12. ure dop.
in od 2. do 6. ure popoldne.

Načelstvo

Zadruga Lastni dom v Gaberju pri Celju,
reg. kreditna in stavb. zadr. z om. zav.

Dr. Vek. Kukovec, predsednik, Ivan Rebek, podpredsednik,
dr. Anton Božič, Franjo Jošt, dr. J. Karlovšek, Josip Koštomaj,
Miha Mahne, Franjo Natek, Franc Pušnik, Martin Stojan,
Alojzij Terček, Josip Žagar, udje načelstva.

POSOJILNICA V CELJU

„**NARODNI DOM**“ ▲ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila
leta 1881 z neomejeno zavezo ustanov-
ljena, šteje sedaj nad 4200 zadrugnikov,
kateri imajo vsega nad **88.000** kron
vplačanih deležev ter ima sedaj nad
6 in pol milijona kron hranilnih vlog in
nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega,
če tudi ni član zadruge ter jih obre-
stuje po 4 in en četrt odstotkov; poso-
jilnica plačuje **rentni davek** sama,
ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Po-
sojila daje na osebni ali hipotekarni
kredit proti **5 in pol odstotnemu**
in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje
vsak dan dopoldne od 9. do
12. ure, izvzemši nedelje in
praznike.

„Južnoštajerska hranilnica v Celju“, ▲ Narodni dom

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vranksko**
za popolno varnost vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj
hranilnih vlog **4.000.000 kron.**

Hranilnica posluje s strankami **vsak predpdan od 8. do 12. ure izvzemši nedeljo in**
praznike. Hranilne vloge obrestuje po 4 odstotke in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter
plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma
nad 4 odstotke obresti.

Izposojuje pa na zemljiško varnost **po 5 odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev
po 4 tri četrt obresti.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavnica 2.000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obilgaacij,
srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu
žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje
vojaške ženitninske kavicije.

Eskompt in inkaso menic. ——— Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne v dga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Prodajalni urad hišnih hranilnih nabiralnikov,

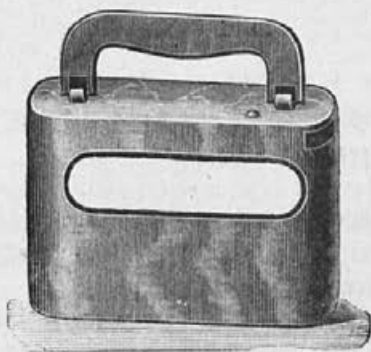
(Heimsparkassen-Verkaufsbureau.)

Telefon 13.340.

družba z omejenim jamstvom.

Telefon 13.340.

DUNAJ, I., Stadiongasse 6.

Število av-
strijskih
zavodov, ki
naročujejo
od urada za
prodajo hiš-

nih hranilnih nabiralnikov (pušice):

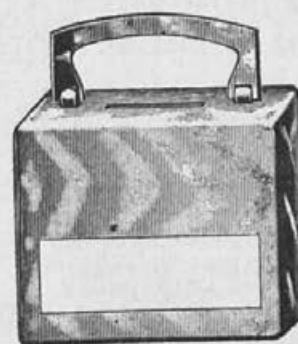
Hranilnice	243
Zadruga	339
Banke itd.	11

zavsem

593

zavodov.

Na sprednji strani nahaja se tablica, v katero se vtisne ime denarnega zavoda in tekoča številka. Cena vsakemu vzorcu je K 6.— vštrevši napis in oмот z železniške postaje Dunaj pri četrtem vzorcu z železniške postaje Budjeovice.

Priznано najboljšę

sejalnice vnoviĉ zboljšanega sestava „Agrikola“,jeklene pluge,
brane, valjarje,**kosilnice** za travo, deteljo in žita,
obraĉalnike, stroje za grabljenje sena in žita,
stiskalnice za seno, slamo, grozdje in sadje,

hidravliĉne stiskalnice,

stroje za meĉkanje in robkanje grozdja,

mline za sadje, škropilnice
za trte in druge rastline,

stroje za sušenje sadja in soĉivja,

vrtilne pumpe za gnojnico,

izdeluje in razpošilja v najnovejših, odlikovanih sestavih

Ustanov. 1872.

PH. MAYFARTH & Co.,

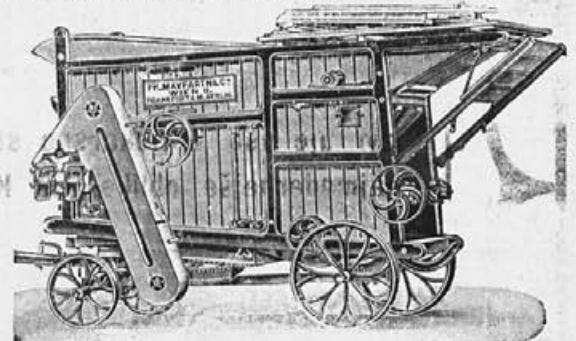
1050 delavcev.

tvornice kmetijskih strojev, livarne in parne fužine **DUNAJ 2/I, Taborstrasse št. 71.**

Odlikovan z nad 600 zlatimi, srebrnimi kolajnami i. t. d.

Obširni ceniki s podobami brezplaĉno.

Zastopniki in preprodajalci se išĉejo

mlatilnice s patentovanimi teĉaji,
prirejenimi za kolo,
barno mazanje (Rollen-
Ringschmierlager), roĉne, na vitel in motorne,**vitlje za vprežno živino,**

stroje za snaženje žita, trijerje, stroje za robkanje koruze,

stroje za rezanico s patentovanimi teĉaji, prirejenimi za
kolobarno mazanje, da jih je moŹno goniti povsem lagotno.
Stroje za rezanje repe, mline za debelo moko, stroje za parjenje
krme, peĉl za štedilne kotle in vse druge kmetijske stroje

ÚSTRĚDNÍ BANKA ĀESKÝCH SPOŘITELĚN

(Osrednja banka ĉeških hranilnic)

PODRUŹNICA V BRNU
Ferdinandova ulica 29.

Centrala v Pragi

PODRUŹNICA V TRASTU
Piazza del Pontarosso 3.PODRUŹNICA V LĀOVU
ulica Karola Ludvika b. 33.

I. Ovocna ulica 15.

PODRUŹNICA NA DUNAJU
I. Wipplingerstrasse 22.

zvršuje vsakovrstne banĉne transakcije: Tekoĉe raĉune. Uloge. Vrednostne papirje. Eskomptuje menice denarnih zavodov. Obĉinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize, inkaso in izplaĉila. Financiranje gradenj javnih korporacij.

Izdaja in prodaja 4% banĉne zadolŹnice, katere se zamorejo uporabljati glasom zakona za nalaganje denarja sirot, dalje kot fondi, kavcije itd.

ODDELEK za VADIJE in KAVCIJE.

Natanĉneja pojasnila daje ravnateljstvo.

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od avadne do najmodernejših oblik. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENČNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

	100 pol oziroma komadov	K		100 pol oziroma komadov	K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5'—	Opravični zapisnik		5'—
B. Konto za posojila		7'20	Menice, slovenske		4'—
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7'20	Skadenčna knjiga za menice		5'—
D. Konto za zadržne deleže		5'—	Konto his		5'—
E. Razdelnik izdatkov		6'40	Zemljeknjižna prošnja		5'—
F. Razdelnik prejemkov		6'40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje		4'—
G. Imenik društvenikov (register)		6'40	Obrazec U. Pristopni list		6'40
H. Denarni listek		1'—	V. Izkaz za rentni davek		4'—
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1'—	Fascikelni za dolžna pisma	1 par	—'90
K. Referatna pola za dolžnike		1'20	" pristopne liste	1 "	—'60
L. Poročevalna pola za dolžnike		5'—	" menice	1 "	—'60
M. Opomini ostalih obresti		1'—	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70	kolek	2.40
N. Računski listek za posojila		1'—	" izposojila št. 600 K/70	kolek	2.40
O. Konto hranilne vloge		7'—	" inventar št. 600 K/70		2.40
P. Konto deleži in dividenda	za sklepanje računov	7'—	Imenik (index) vlagateljev 195/548		1'20
R. Konto posojila		7'—	" zadržnikov in dolžnikov 195/548		1'20
S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4'—	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100		2'70
T. Računski zaključek		7'—	" občnega zbora 400 K/70		2'30
Dolžno pismo		6'—	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		6'—
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—'30			

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta šte. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v občih ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadrug in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadrug i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadrug.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spopravnost med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejmlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1907 okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadrug Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1906:

denarnega prometa	K 236.848.258'92
čistega dobička	507.922'94
rezervnih zakladov	3.672.985'25
skupnega lastnega imetja	5.541.905'98
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	100.572.031'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1907 učlanjenih okroglo 200 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.